

Forskere: Patientsikkerhed faldet signifikant efter svensk apoteksliberalisering

Ny svensk forskning konkluderer, at patientsikkerheden på apotek er faldet signifikant efter liberaliseringen af apotekerne i Sverige. Andelen af de apoteksansatte, der ville føle sig trygge som kunde på apotek, og som finder at medicineringsfejl håndteres korrekt, er således faldet med omkring 10 procentpoint i forhold til niveauet før liberaliseringen. Undersøgelser gennemført af Farmaciforbundet viser også en nedgang i kompetenceudviklingen blandt personalet, et højere arbejdspress og en forringet service på apoteket i forhold til før omreguleringen af apotek. Statskontoret advarer om manglende kompetenceudvikling og sikkerhed på apotek efter omreguleringen.

International forskning viser, at mange faktorer påvirker patientsikkerheden på apotek. En af dem er arbejdsvilkår for personalet¹. Forskning viser også, at farmaceutens og apotekets arbejdsbyrde har betydning for i hvilken grad recepter, hvor der er interaktioner mellem de ordinerede lægemidler, bliver opfanget af apoteket². Der er også studier, der viser, at jo større mængden af receptekspeditioner for den enkelte apoteksansatte er, jo mindre er tilbøjeligheden til at foretage receptkorrektioner eller andre kliniske interventioner³. Antallet af fejludleveringer påvirkes også af flere faktorer på apoteket, og studier viser, at det er meget komplekst og blandt andet kan skyldes højt arbejdspress.

Ny forskning: Patientsikkerheden faldet signifikant efter svensk omregulering

Forud for omreguleringen af apotek i Sverige (i foråret 2008) blev der gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt apoteksansatte om kvalitet, patientsikkerhed og arbejdsforhold på svenske apoteker. Nogle af spørgsmålene i dette spørgeskema er i 2011 blevet gentaget af den svenske myndighed Statskontoret⁴, og det gør en "før- og efteromregulering"-måling af de apoteksansattes holdninger mulig.

Det er netop en sådan før- og eftermåling af effekterne af omreguleringen, som er analyseret i en ny, endnu ikke offentliggjort, svensk forskningsartikel⁵, og resultaterne herfra bekræfter resultaterne fra den eksisterende litteratur. Den svenske patientsikkerhed, som den opleves af apotekpersonalet, er således faldet signifikant efter omreguleringen.

Før omreguleringen ville knap 96 procent af apotekpersonalet føle sig tryk som kunde på apoteket, og det tal er efter omreguleringen faldet til cirka 82 procent. Faldet afspejler sig i en nogenlunde tilsvarende stigning i andelen af personer, der ikke ville føle sig tryk som kunde på apoteket, og denne andel er steget med 10 procentpoint til knap 12 procent.

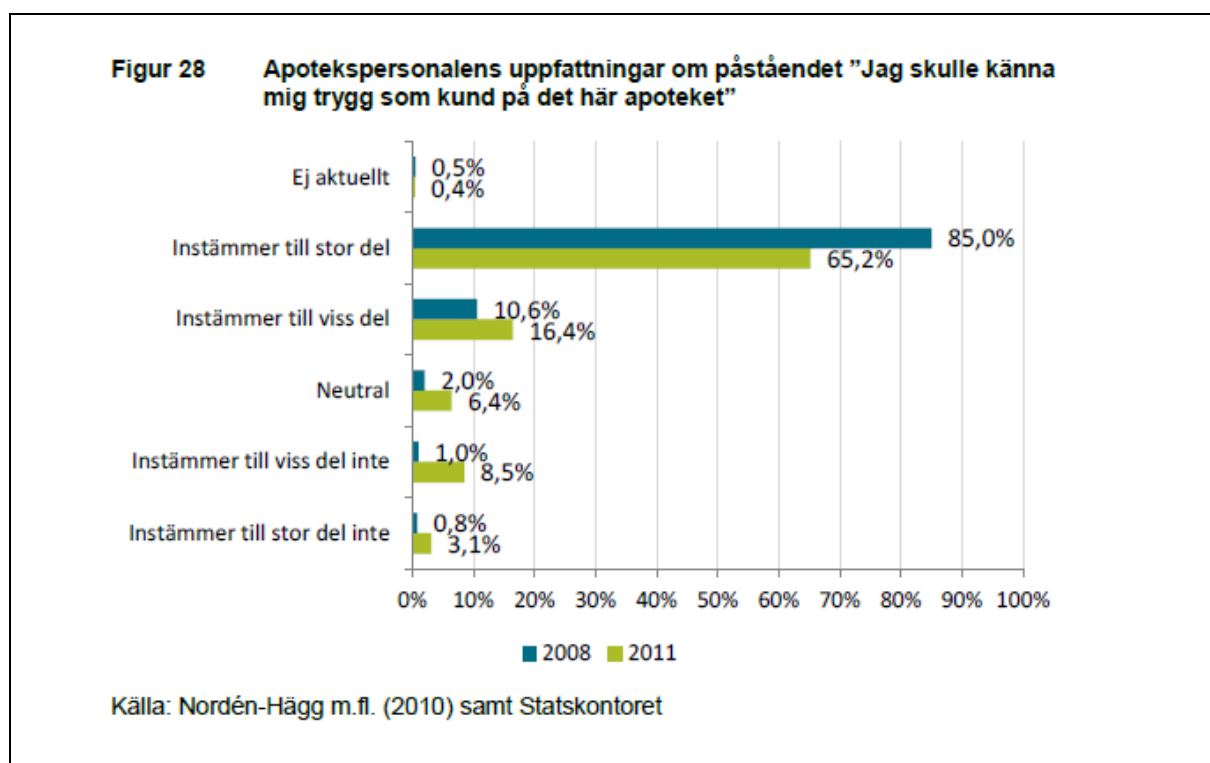
¹ Schafheutle EI, Seston EM, Hassell K. Factors influencing pharmacist performance: A review of the peer-reviewed literature. *Health Policy* 2011; 102 (2-3) 178-192.

² Malone DC, Abarca J, Skrepnek GH, Murphy JE, Armstrong EP, Grizzie AJ, Rehfeld RA, Woosley PL. Pharmacist orkeload and pharmacy characteristics associated with the dispensing of potentially clinically important drug-drug interactions. *Medical Care* 2007; 45(5): 456-62

³ Hawksworth GM, Corlett AJ, Wright DJ, Chrystyn H. Clinical pharmacy interventions by community pharmacists during the dispensing process. *British Journal of Clinical Pharmacology* 1999; 47 (6): 695-700.

⁴ Statskontoret. En omreguleret apoteksmarked – delrapport 2 (2012:19)

⁵ Källemark Sporrong, Sofia og Nordén-Hägg, Annika: Patient safety in Swedish community pharmacies after reregulation of conditions (Endnu ikke offentliggjort)

Kilde: Statskontoret. [En omreguleret apoteksmarked – delrapport 2 \[2012:19\]](#)

91 procent af apotekspersonalet gav før omreguleringen udtryk for, at medicineringsfejl blev håndteret på korrekt vis, og dette tal er faldet med 10 procentpoint efter omreguleringen.

Apotekspersonalet giver endvidere udtryk for, at personalenormeringen er blevet ringere på apotek efter omreguleringen. Således mener omkring 47 procent før omreguleringen, at personalenormeringen er tilstrækkelig til at håndtere antallet af apotekets kunder, og denne andel er efter omreguleringen faldet til knap 40 procent. 55 procent af de ansatte på apotek mener således, at personalenormeringen på apotek efter omreguleringen er utilstrækkelig til at håndtere apotekets faktiske kunder.

Den nye endnu ikke offentliggjorte forskningsartikel⁵ har analyseret før-efter-målingerne og konkluderer, at faldet i den svenske patientsikkerhed er statistisk signifikant.

Spørgsmålene omhandler arbejdsforhold og arbejdspress, og svarene indebærer en forværret situation efter omreguleringen, hvor flere blandt andet finder bemanningen på apotek utilstrækkelig. Forskerne bemærker, at det kan have en betydelig indflydelse på kvaliteten af det udførte arbejde på svenske apoteker, og arbejdsindsatsen kan blive påvirket og patientsikkerheden truet, idet personalet føler sig mere stresset. Derfor er det ikke uventet, at en væsentligt mindre andel af de ansatte mener, at patienternes sikkerhed ikke er så tilfredsstillende på deres arbejdsplads efter omreguleringen sammenlignet med situationen før omreguleringen. Personalet er også mindre overbevist om, at medicineringsfejl behandles korrekt nu end tidligere.

Den nye forskningsartikel påviser øget arbejdspress og lavere medicinsikkerhed. Der er således sket et fald i patientsikkerheden på apotek efter omreguleringen af apotek i Sverige. Forskerne konkluderer derfor, at politiske reformer i sundhedsvæsenet har betydning for patientsikkerheden. Den svenske patientsikkerhed, som den opleves af apotekspersonalet, er påvirket negativt af omreguleringen.

Farmaciforbundets undersøgelser viser også en nedgang i patientsikkerheden

Undersøgelser fra Farmaciforbundet, der organiserer både farmaceuter og receptarer (bachelor i farmaci) tyder også på, at omreguleringen ikke har været uproblematisk i forhold til fagligheden på apotek, fordi arbejdspresset er øget for de apoteksansatte. Farmaciforbundets kompetencebarometer fra december 2012 viser, at apotekspersonalets kompetenceudvikling er mindsket. Omkring halvdelen af de apoteksansatte mener, at mulighederne for kompetenceudvikling er blevet ringere end for blot et år siden. Over 80 procent mener ikke, de har tilstrækkelig tid til at holde sig ajour og blive udviklet i arbejdet. Og mere end halvdelen af de adspurgte mener ikke, de modtager tilstrækkelig kompetenceudvikling til at kunne klare deres opgaver på en sikker måde over for forbrugerne.

Farmaciforbundet gennemfører undersøgelser af arbejdsmiljøet på apotekerne. Arbejdsmiljøbarometeret, hvor det seneste er fra maj 2012, viser, at to tredjedele af medarbejderne synes, at arbejdsmiljøet er forværret det seneste år. Kun en ud af fire vil anbefale nogen, de kender, at arbejde i apoteksbranchen. Knap 80 procent mener, at arbejdsklimatet er blevet hårdere. Stressniveauet angives at være højt, og arbejdsstyrken knap, og mange ansatte opgiver deres frokostpause. En ud af fem apoteksansatte oplever mindst en gang om ugen at måtte undvære frokostpausen på grund af høj arbejdsbelastning. Godt 60 procent mener, at de ikke har tilstrækkelig tid til at rådgive om medicinen på grund af arbejdspress.

Dertil kommer, at Farmaciforbundet - ud over forringet service, ringere adgang til medicin, dårligere arbejdsmiljø og kompetenceudvikling – også har peget på det problematiske i, at der er kommet øget fokus på mer-salg frem for faglig rådgivning.

Statskontoret finder også øget arbejdspress

[Statskontorets spørgeskemaundersøgelse fra årsskiftet 2011/2012⁴](#) belyser flere områder end den nye forskningsartikel benytter. Statskontoret finder, at sikkerheden i forbindelse med udleveringen af lægemidler er faldet, og arbejdspresset steget. Apotekspersonalet har fået mindre tid til at yde information og rådgivning, og Statskontoret advarer om manglende kompetenceudvikling på apotekerne efter omreguleringen. Undersøgelsen viser således, at 6 ud af 10 oplever brister i forudsætningerne for at udføre korrekte receptekspeditioner, mens 6 ud af 10 finder, at de har for få muligheder for at få tilstrækkelig kompetenceudvikling.